

Spojení v systému velení v soudobé útočné operaci

Plukovník Richard Pekař

V jarním období letošního výcvikového roku proběhly na Vojenské akademii Antonína Zápotockého kursy velení a spojení. Ve svém článku chci rozebrat ty problémy z otázek velení a spojení, které nejvíce zajímaly posluchače kursu a které je třeba z hlediska soudobého vedení operací a boje řešit. Půjde v podstatě o čtyři otázky a to:

— význam spojení pro velení (s důrazem na zrychlení práce štábu) v soudobých operacích a boji

- pokyny náčelníka štábu pro spojení,
- úloha systému spojení ve velení,
- velení za pohybu.

Při rozpracování svého článku použil jsem, se svolením autora, materiály připravované kandidátské dizertační práce plk. Průši „Zásady velení a spojení v soudobé útočné operaci“.

Význam spojení pro velení a zrychlení práce štábu v soudobých operacích a boji

Řešení otázek velení ve všech jeho částech, zvláště však v těch, které přímo, či nepřímo ovlivňují spojení, nabývá v soudobých operacích a boji rozhodujícího významu. Dalšího vzrůstu významu spojení ve velení se bude dosahovat tak, jak budou postupně narůstat ve velení mechanizace a automatizace. A právě z tohoto budoucího hlediska je třeba, aby naši velitelé a štáby již dnes při řešení otázek velení plně uvažovali hlediska spojení a uvědomovali si, že žijeme v době, kdy systém velení bude značně ovlivňován stavem soudobé sdělovací techniky. Tato technika je již zde, a pokud jde o naši armádu, bude postupně do ní přicházet. Není proto možný požadavek, aby se tato zavedená a zaváděná sdělovací technika podřizovala přáním a požadavkům jednotlivých velitelů nebo příslušníků štábu vybočujícím z rámce takticko-technických svých možností, jak jsme toho někdy svědky na cvičeních. Stav soudobé sdělovací techniky, nebo přesněji řečeno elektroniky, předstihl metodiku práce našich velitelů a štábů. Metodika velení v soudobých operacích a boji musí na jedné straně vycházet z toho, co nám soudobá elektronika umožňuje a opačně, v některých případech se musí podřizovat i jejím omezeným možnostem.

Podřizování nebo nepodřizování se soudobé sdělovací technice se mnohdy omlouvá nebo zdůvodňuje tvrzením: „to všechno je odvislé od osobnosti velitele nebo jeho náčelníka štábu. Každý má své metody řízení a formy práce a záleží na něm, jak danou techniku využívá, nebo jak se jí pod-

řizuje.“ Domnívám se, že toto tvrzení tak plně neobstojí, i když je mně jasný význam a úloha osobnosti v řízení bojové činnosti vojsk a její vztah k technice. Určité, všeobecně platné zásady využívání techniky a podřizování se jejím možnostem, jsou a musí být platné pro všechny naše velitele a jejich náčelníky štábu, bez ohledu na jejich osobnost. Kdo toto neuznává, zpravidla tím jen zakrývá určité své technické slabiny anebo nechutí v potřebném rozsahu zvládnout bojovou spojovací techniku. Pro všechny musí být platné např. tyto zásady:

— velení za pohybu s dnešní rádiovou a směrovou technikou je třeba chápat a provádět jako velení z krátkých zastávek,

— volba těchto zastávek v terénu není nahodilá a velitel nebo náčelník štábu si ji při přemísťování míst velení nemůže zvolit podle svého nějakého osobního přání, nebo dokonce proto, že je velitel a rozkazy velitele, že je třeba vykonávat.

Který velitel nebo náčelník štábu by takto jednal, jasně odhaluje své neznalosti o šíření rádiových elektromagnetických vln (krátkých nebo velmi krátkých) a o principu a možnostech anténních systémů. Jako velitel jistě má právo nařídít zastávku kdekoliv, ale spojovací náčelník mu spojení rádiovými stanicemi z této jeho zastávky mnohdy nezabezpečí. Není to prostě vždy v jeho silách, poněvadž každý druh rádiových stanic (KV, VKV) má své určité provozní podmínky.

Jiný příklad: Z hlediska nepřátelského rádiového průzkumu je nepřipustné, aby 100W rádiové stanice, jako např. osobní

rádiová stanice SOBOTA (resp. jak bude příští stanice RM 31M) pracovala z velitelského stanoviště proto, že velitel divize nebo armády nechce přejít do jiného vozu, kde má připraveno dálkové ovládání nebo vytáženou modulační linku od vysílačů, umístěných na rádiovém vysílacím středisku — u armády 8–10 km, u divize 1–2 km od VS.

Nebo tento případ: Dnešní spojovací soustava na stupni armáda — divize a může se říci i na stupni divize — pluk je soustavou prostorovou, která vyžaduje umístění rádiových prostředků VKV a směrových prostředků na terénní dominanty. Komu je tento prostorový spojovací systém jasný, neurčuje již dnes nikdy „podle svého“ rozmístění míst velení a netrvá na svém požadavku, aby VS nebo PVS bylo umístěno tam, kde to snad vyhovuje po jiné stránce, ale nevyhovuje to technickým podmínkám spojení v rámci celkového prostorového spojovacího systému. Nevezme-li dnes velitel v úvahu návrhy spojovacího náčelníka na rozmístění míst velení, může se stát, že z těchto jeho míst velení mu spojovací náčelník velení (čistě z technických důvodů) nezabezpečí. Domnívám se, že umístění VS o 10 km vlevo či vpravo není podstatné pro úspěch operace nebo boje. Rozhodující však je, bude-li z tohoto místa zabezpečeno rychle a trvale velení a spojení.

A ještě jeden příklad: Neberou-li dnes náčelníci štábu nebo příslušníci operačního oddělení při sestavování „proudů míst velení“ pro přemístění v úvahu možnosti rádiových stanic a nenacvičí si pro sestavování těchto proudů určitý systém (nebojme se říci i šablonu), mohou jednak očekávat, že nedodrží daná vysoká tempa útoku a jednak, že spojovací náčelník nebude s to zabezpečit proudy během přesunu spojovací možnosti pro velení.

V těchto případech bylo by možno pokračovat dále a dokazovat nutnost přizpůsobovat systém velení v soudobých operacích a boji i stávající technice. Domnívám se, že těchto několik příkladů postačí k objasnění mých názorů.

V současné době vystupují do popředí některé nové požadavky, nové úkoly, jako je například požadavek zabezpečení spojení v nových podmínkách soudobé operace a soudobého boje:

— při pohybu (za jízdy) a to při přemísťování míst velení v průběhu boje a operace, vedených v tempu 80–100 km i více za 24 hodiny, při pronásledování, kdy celá operační (bojová) sestava bude se prakticky

pohybovat v prouděch po komunikacích při tempu 200 km i více za 24 hodiny a konečně při přesunech na velké vzdálenosti a ve střetném boji;

— při vedení operací a boje na širokých frontách a do velké hloubky, na samostatných směrech bez taktického styku na křídlech a bocích, s mezerami na frontě na desítky kilometrů, při vedení boje s nepřátelskými výsady a silnými diversními skupinami nepřítelů;

— při velení předem nastaveným odřadům, průzkumným odřadům a průzkumným skupinám v týlu nepřítelů, a jejichž výsledku boje a činnosti bude záviset úspěch, či neúspěch našeho aktivního boje s atomovými zbraněmi a jinými zbraněmi hromadného ničení nepřítelů, ještě na jeho území a před jejich použitím;

— v operacích a v boji v součinnosti s výsady, vysazenými někdy i více než 100 km před vlastními vojsky prvního sledu, kdy řízení a zabezpečování jejich boje je nemyslitelné bez elektrických pojítek.

Selhání spojení v případech uvedených v předcházejících dvou odstavcích zpravidla má za následek značné narušení, někdy i úplné zhroucení činnosti těchto speciálních útvarů nebo jednotek.

*

Než přikročíme k rozboru otázek organizace spojení ve štábech, nebude nezajímavé v krátkosti seznámit se s organizací sdělovací sítě našeho státu (viz schéma).

Obraz 1 znázorňuje základní systém telekomunikační sítě (kabelové a vzdušné) na území ČSSR. Její postupná automatizace od okresních sítí nahoru, včetně sítí mezinárodních (např. na trati Praha—Varšava, Moskva), výstavba nových mezinárodních kabelů (v současné době — kladení koaxiálního kabelu, s možností okolo 1900 současně vedených telefonních hovorů na trati: Moskva, Varšava, Ostrava, Brno, Praha, Děčín—Berlín), výstavba UKV rozhlasových vysílačů, televizních vysílačů apod. jen potvrzuje význam spojení, jak ve vojenském, tak i národohospodářském životě našeho státu.

Pokud jde o otázky zrychlení práce štábu po stránce spojovací, je třeba aspoň krátce rozebrat účelnost zavádění výpravní spojovacího uzlu a některé techniky pro velení.

Dosavadní zkušenosti z VŠC v terénu s pojítky, prokázaly plně opodstatnění výpravní spojovacího uzlu, jako prostředku ke zrychlení práce štábu a tím i samotného velení. Při jejím správném řízení o vhod-

ném technickém vybavení, podle jednotlivých stupňů velení (divizní typ, armádní typ a typ generálního štábu) je její kapacita taková, že spolehlivě stačí na vybavování dokumentů a informací i při maximální činnosti příslušného štábu. Zatím bylo našimi štáby využíváno průměrně jen asi 60 % celkové kapacity příslušných výpraven spojovacích uzlů. Po získání potřebných zkušeností, hlavně po stránce technického vybavení, přikročuje se k typizaci výpraven podle jednotlivých velitelských stupňů. Po zapracování obsluh a získání dalších zkušeností v provozu, výprava spojovacího uzlu nejen že zrychlí velení, ale podstatně zefektivní práci příslušníků štábu tím, že čas věnovaný dříve osobnímu odbavování dokumentů a informací, může být dnes věnován pro zkvalitnění práce na štábu a lepšímu řízení vojsk celým štábem.

Dnes, kdy tato výprava spojovacího uzlu (nepoužívá se již názvu jednotná výprava) prošla takřka dvouletým křtem, plně se osvědčuje. Nepracuje však jen pro informační skupinu operačního oddělení, ale pro všechny složky velitelského stanoviště a je podřízena přímo spojovacímu náčelníkovi armády (svazku).

Další potřebné zrychlení práce štábu a tím i velení, jde cestou zavádění spojovací a zvukové reprodukční techniky.

Patří k ní: rádiový dispečink, linkový dispečink, diktafon, magnetofon a — zařízení pro rychlotelegrafy pomocí děrné pásky. Zavedení této techniky do našich štábů je již dnes reálné a projevuje se v těchto kladech:

- podstatné zkrácení času ve všech oblastech činnosti štábu,
- omezení písemné dokumentace, která oddaluje funkcionáře štábu od produktivní práce,
- přesnost a autentičnost záznamů rozkazů, nařízení a hlášení,
- omezení časových ztrát při shromažďování příslušníků štábů,
- využití magnetofonů pro záznam provedené organizace součinnosti, nebo jiných porad či jednání,
- možnost převedení zvukových záznamů na písemné,
- možnost zavedení této techniky ve

štábech v masovém měřítku je dána širokým využitím v národním hospodářství, jednoduchostí manipulace a poměrně nenákladnou výrobou,

— pro napájení těchto přístrojů lze užít v místech velení svazků a svazů normální elektrovedné sítě 220 V.

Pro práci v automobilech za jízdy nebo v místech, kde nebude možno využít silnoproudového rozvodu, bude třeba zapojit měniče, připojitelné na automobilní baterie.

Dále bude třeba vyřešit náležité dotace záznamních pásek, jejich evidenci a způsob vhodného balení pro dopravu. Bude třeba používat vodotěsných, prachotěsných a uzamykatelných kaset.

Ze stávajících typů zvukových reprodukčních zařízení, vyráběných a používaných v našem národním hospodářství (magnetofon Tesla „SONET“ a diktafon Tesla „KORESPONDENT“) jeví se pro polní využití jako výhodnější, vzhledem k váze, velikosti a spotřebě elektrického proudu, diktafon „KORESPONDENT“.

Diktafony lze efektivně využít na štábech i v míru: Zapojení diktafonu na telefonní přístroj umožňuje zřízení písemny vybavené větším počtem diktafonů, které zaznamenávají telefonicky předávané znění spisů, hlášení či rozkazů. Tyto potom písařka přepíše v potřebném počtu výtisků a vybaví. Tím se v podstatě nahradí nutnost stenotypistických záznamů a sníží se potřeba oborně školených pomocných sil.

Vyšší stupeň mechanizace a automatizace velení však již počítá se zavedením zejména počítačích strojů, což si ovšem vynutí podstatné změny v celém systému velení a v organizační struktuře samých štábů. Rozbor tohoto kvalitativně vyššího systému velení si vyžaduje samostatné práce a proto ho v tomto článku již neprovádím.

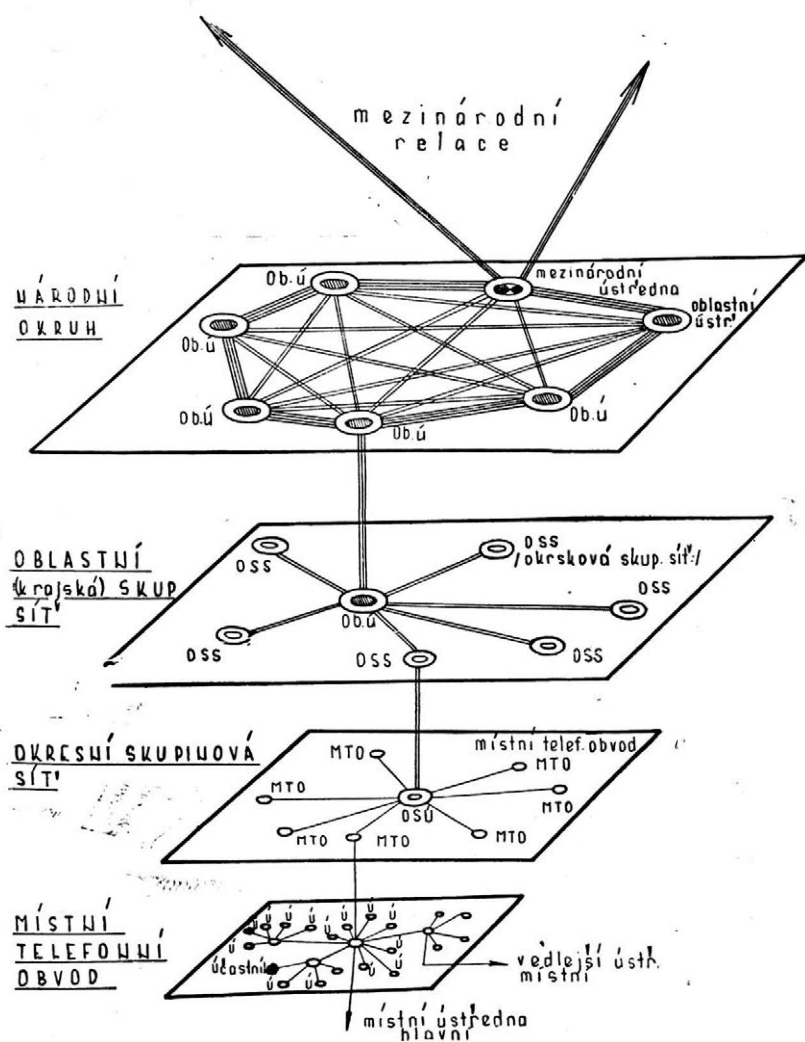
Závěrem k provedenému rozboru významu spojení pro velení a možnosti zrychlení práce štábu v soudobých operacích a boji lze říci, že spojení s potřebnou sdělovací technikou se stává jedním z rozhodujících činitelů při řízení bojové činnosti vojsk. Jeho včasná organizace a účelné využívání a udržení jsou jedním ze základních povinností velitelů a štábů všech stupňů.

Pokyny náčelníka štábu pro spojení

Jedním ze vševojskových podkladů spojovacího náčelníka pro zpracování „plánu spojení“ jsou pokyny náčelníka štábu pro spojení. Na jejich zpracování vyskytují se

různé názory, a to pokud jde o obsah a časové vymezení jejich vydání. Pro ujasnění provedu krátký rozbor těchto pokynů a ukáži jednu z možných forem zpracování.

SCHÉMA SDELOVACÍ SÍTĚ NA ÚZEMÍ ČSSR

Obr. 1

Nejdříve krátce, proč se vůbec vydávají.

Vydávat pokyny pro spojení nařizují řády, a to na stupni pluku Vševojsk 1-2, čl. 24 a 32, na stupni divize Vševojsk 1-1, čl. 57. Rovněž o nich mluví spojovací řád Spoj 1-1, čl. 132.

Během své výuky na akademii, setkal jsem se např. s názory vševojskových posluchačů, že vydávat pokyny pro spojení je zbytečné a formální. Vždyť spojovací náčelník svazku nebo svazu je důstojník s vysokým vojenským vzděláním, který musí vědět, jaké spojení je třeba pro tu kterou operaci (boj) organizovat. Jiný názor mluví o tom, že záleží na sladnosti činnosti spojovacího náčelníka a náčelníka štábu. Ve štábu, kde náčelník štábu zná svého spojovacího náčelníka, není rovněž třeba vydávat pokyny pro spojení a spojovací náčelník spojení zabezpečí. Podobných nesprávných názorů se vyskytuje ještě celá řada. Co ukazuje praxe? Z desítek VŠC v terénu s pojiťky, kde jsem byl zpravidla ve funkci rozhodčího u spojovacího náčelníka nebo pomocníkem hlavního řídicího, mám tu zkušenost, že v tom štábu, kde náčelník štábu měl správný vztah ke spojení, rozuměl spojovací technice a docenoval význam spojení pro velení, neopomenul nikdy vydat svému spojovacímu náčelníkovi potřebné — konkrétní pokyny pro spojení. Potřebný čas pro jejich vydání si vždy dovedl najít, ať bylo času sebe méně. Vedlo ho k tomu nejen to, že to nařizují řády, ale to, že ze své praxe poznal, že tato, řekl bych vložena investice do spojovacího náčelníka přináší vždy kladné výsledky. V takovém svazku bylo velení vždy zabezpečeno a ke ztrátě spojení nikdy nedošlo. Naopak, ale v těch štábech, kde náčelník štábu pokyny pro spojení nevydával nebo je vydával jen formálně, docházelo zákonitě k ztrátě spojení a tím i k narušování velení.

Spojovací náčelník, aby spojení časově zabezpečil, potřebuje určitý časový předstih, musí znát včas předvídanou činnost nepřítele a předvídaná opatření svého štábu a svých vojsk. A tyto časové informace mu může dát skutečně jen náčelník štábu, který má o průběhu operace (boje) nejlepší přehled a musí umět předvídat další události na bojišti. K tomu dostává podklady od všech složek štábu a v případě, že je nemá, může si je od složek štábu kdykoli vyžádat. Bohužel, tyto možnosti spojovací náčelník nemá a proto pro svoji práci, má-li být úspěšná, musí dostávat v čas od náčelníka štábu potřebné pokyny.

Zde žádná sladnost mezi spojovacím

náčelníkem a náčelníkem štábu nepomáhá, rovněž tak i znalost schopností spojovacího náčelníka nezbavuje náčelníka štábu povinnosti vydávat pokyny pro spojení, poněvadž každá operace (boj) je ve svém průběhu jiná a opatření provedená při jedné operaci neplatí pro druhou operaci. Vedení soudobých operací (boje) ve vysokých tempích toto všechno nejen potvrzuje, ale několikrát ještě podtrhuje a zdůrazňuje. Dnes, kdy na bojišti dochází k rychlým zvratům, situace se rychle mění, vysoká tempa operace (boje) si vyžadují rychlých opatření a daleko většího předvídaní vývoje situace na frontě, je včasné zabezpečování spojení bez pokynů náčelníka štábu vůbec nemyslitelné.

Co je obsahem, lépe řečeno, co má být obsahem pokynů náčelníka štábu pro spojení? Ve své praxi, ať již na cvičení, nebo při výuce v letůčkách posluchačů VAK, AZK a konkrétně v posledním kurse velení a spojení setkáváme se všeobecně s pěti skupinami náčelníků štábu.

Obsahem pokynů pro spojení **první skupiny** je více méně zbytečné opakování skutečností z rozhodnutí velitele, které spojovací náčelník zná, poněvadž je a musí být při jeho vydávání (sestava, úkoly, směry hlavního úderu u svazků, rozhodující směry činnosti u armády, zasazování druhých sledů apod.).

Obsahem pokynů pro spojení **druhé skupiny** je pouhé stručné vydání rozkazu k zabezpečení spojení v duchu rozhodnutí velitele a položení dotazu spojovacímu náčelníkovi, co je nejasné.

Třetí skupina si dá pokyny pro spojení vypracovat od spojovacího náčelníka a potom mu je formálně schválí.

Čtvrtá skupina vůbec nevydává pokyny pro spojení.

Pátá skupina — velmi řídké případy — kdy jsou vydány náčelníkem štábu skutečně věcné pokyny pro spojení.

Co tedy má být obsahem správných pokynů náčelníka štábu pro spojení?

Všeobecně řečeno, věcné pokyny náčelníka štábu pro spojení, měly by obsahovat všechno to, co je typické nebo zvláštní pro tu kterou operaci (boj) a co po stránce organizace spojení vyžaduje zvláštních opatření, odlišných od normálních zvyklostí ve spojení. Tak např.:

1. Zvláštnosti v operační (bojové) sestavě, které ovlivní organizaci spojení, například vytvoření úderného uskupení dvěma tankovými divizemi se zvláštními úkoly v operační hloubce nepřítele (obsazení le-

tišť, zničení odpalovacích ramp a skladišť s jadernými hlavicemi apod.).

2. Na které svazky soustředit pozornost a zaručit spojení s ním trvale a za jakoukoli cenu.

3. Zvláštnosti v rozmachu operace (ve vedení boje), např. podstatně vyšší tempo vedení operace (boje), podstatně větší hloubky bojových úkolů proti normálním hloubkám apod.

4. Pokyn, zpracovat ve spolupráci s náčelníkem operačního oddělení návrh na umístění míst velení jak ve výchozím položení, tak během boje a to:

- VS vlastního štábu na celou hloubku operace (boje),

- PVS vlastního štábu a VS podřízených do bližšího úkolu,

- TVS stranou od VS na celou hloubku operace.

Při budování prostorových spojovacích soustav je nutné, aby místa velení navrhoval přímo spojovací náčelník tak, aby co nejlépe zapadala do celkové prostorové spojovací sítě. Splnění tohoto úkolu vyžaduje od spojovacího náčelníka ještě před vydáním rozhodnutí velitele, aby velitel mohl již potřebná místa velení uvést ve svém rozhodnutí. Při vydávání pokynů pro spojení náčelník štábu již jen návrh spojovacího náčelníka na místa velení schválí nebo upraví.

5. Které spoje je třeba zdvojit nebo zabezpečit oklikovými směry.

6. Které prostory v pásmu činnosti (např.: prostory možných nepřátelských protiztečí nebo protiúderů, prostory vhodné pro vysazení vzdušných výsadků nebo pro dlouhodobé zamoření radioaktivními, bakteriologickými nebo otravnými látkami apod.) jsou nebezpečné pro rozmístování prvků prostorové spojovací soustavy jako jsou pomocné spojovací uzly (PSU), pohyblivá retranslační místa (PRM), kontrolní instalační průchody (KIP) apod.

7. Zvláštnosti při zasazování druhých sledů např. do mezery, na křídle apod.

8. Zvláštní opatření prováděná pro utajení druhých sledů, např. úkoly pro operační zastírání apod.

9. Na co, kdy a kde soustředit prostředky protiradiové činnosti.

10. Zvláštní opatření, která se předvidají pro přemístování míst velení v průběhu operace (boje), např. při překonávání velkých zamořených prostorů a jejich ob-

jíždění, při náhlé změně situace, kdy není možné zaujmout plánované a již připravované velitelské stanoviště.

11. Zvláštnosti ve velení při přemístění VS, plánované zastávky, práce na nich apod.

12. Omezení provozu na pojitkách v rámci utajení příprav operace (boje), kterým funkcionářům se udílí právo vést dálkové hovory, vyžadovat „G“ hovory a označovat telegramy stupněm plnosti „G“.

13. Kdy dosáhnout pohotovosti spojení.

14. Kdy předložit ke schválení plán spojení.

Takto chápané pokyny náčelníka štábu pro spojení nemohou ovšem být jednorázovou záležitostí na počátku operace (boje). Náčelník štábu je dává a upřesňuje zpravidla denně v souladu s potřebami velení a vždy, když změny na bojišti vyžadují dosavadní spojovací síť.

Žádat, aby náčelník spojení byl zván k veliteli a náčelníku štábu při jejich prvním studiu operační směrnice, je nesprávné. Náčelníku spojení plně postačí studovat příslušnou odbornou směrnici staršího spojovacího náčelníka a u informační skupiny operačního oddělení vzít si veškeré potřebné údaje o připravované operaci.

V každém případě je třeba organizovat součinnost náčelníka spojení s plánovací skupinou při přípravě návrhu míst velení pro rozhodnutí velitele armády.

Pokyny pro spojení v rozsahu uvedeném vpředu, vydává náčelník štábu zpravidla v době plánování nové operace (boje), a to ihned po vydání rozhodnutí velitelem, kdy již prakticky nedochází k žádným změnám v operační (bojové) sestavě, bojových úkolech, pohotovosti k boji apod. Vydává pokyny náčelníka štábu pro spojení ještě před vydáním velitelova rozhodnutí, by nebylo správné a vnášelo by do celkové přípravy spojovací sítě ve většině případů řadu datečných změn.

Tím, že podtrhuji funkční povinnost náčelníka štábu, dávám svému náčelníku spojení veškeré potřebné podklady pro správné splňování spojení v dané operaci, tím nikterak nezmenšuji funkční povinnost náčelníka spojení trvale, iniciativně a osobně. Získávat si na operačním oddělení tyto podklady, ovlivňovat návrhy operačního oddělení pro velitele či náčelníka štábu předem, svými připomínkami, požadavky a v případě potřeby doložit náčelníkovi štábu, před schválením návrhu, nebo před jeho doložením veliteli armády, svoje připomínky a požadavky.

Úloha systému spojení ve velení

Správná volba spolehlivého systému spojení vyžaduje naprostého ujasnění řady operačních zásad a operačně taktických norem, jakož i ujasnění metodiky práce velitelů a štábů v soudobé útočné operaci a boji.

V této části svého článku chci provést rozbor takticko-operačních podkladů, nutných pro správnou a hlavně reálnou organizaci a řízení spojení v soudobé operaci a boji.

Při rozboru, rozmachu soudobé útočné operace nám vyplynou tyto její časové a prostorové orientační normy:

Frontová útočná operace bude probíhat v pásmu širokém 300—400 km, do hloubky 600—800 km (i více) a bude trvat 6—10 dní. Průměrné denní tempo se bude pohybovat okolo 100 km.

Blíží úkol frontu bude splněn proniknutím do hloubky 250—400 km, další úkol pak proniknutím do hloubky dalších 350 až 500 km.

V této frontové útočné operaci bude vševojsková armáda útočit v pásmu širokém 100—150 km; při tom musí v první armádní útočné operaci proniknout do hloubky 300—400 km, při průměrném denním tempu rovněž okolo 100 km, což představuje 3—4 dny celkového trvání armádní útočné operace. Blíží úkol armády bude přitom splněn proniknutím do hloubky 100—120 km, další úkol proniknutím do hloubky dalších 200 i více kilometrů.

Divize bude v útočné operaci armády prolamovat obranu nepřítele v šířce 10 až 12 km, přičemž celkové útočné pásmo divize může být široké 40 km (popřípadě i více).

Srovnáme-li tyto základní normy s normami operací 2. světové války, vyplne nám velmi zřetelně několikanásobný prostorový rozsah jak soudobé operace vcelku, tak i průměrného denního přírůstku nově získaného území.

Porovnejme například frontové operace pro získání představy o plochách, na kterých je nutno budovat soudobé prostorové spojovací sítě.

Při průměrné šířce frontové operace 2. světové války 200—300 km a při její hloubce 300—400 km se musela vojska frontu zmocnit 60 000—120 000 km² prostoru v průběhu jedné frontové útočné operace. Při celkové době trvání operace do 20 dní se vojska frontu zmocnila průměrně 3000—6000 km² nepřátelského území

denně. V soudobé frontové útočné operaci rozvíjené v pásmu širokém 300—400 km, do hloubky 600—800 km, se musí vojska frontu v jedné útočné operaci zmocnit 180 až 320 000 km², což při celkové době trvání méně než 10 dní představuje průměrný denní zisk 18 000—32 000 km² prostoru, tedy plochy ve srovnání s operacemi 2. světové války 5—6krát větší.

Pokud jde o armádní operaci, je třeba si uvědomit, že plocha, na které je třeba denně zabezpečovat spojení, představuje v soudobé operaci plochu 150 km širokou a 200 km hlubokou, tj. celkem plochu 30 000 km², při tom při tempu 100 km, se zhruba tato plocha každý den o polovinu posunuje vpřed.

Obdobně u vševojskového svazku je potřeba zabezpečovat spojení na plochách až 40 km širokých a 50 km hlubokých, tj. celkem na plochách okolo 2000 km², při čemž při tempu 100 km se dokonce celá tato plocha až 2krát denně přesune vpřed.

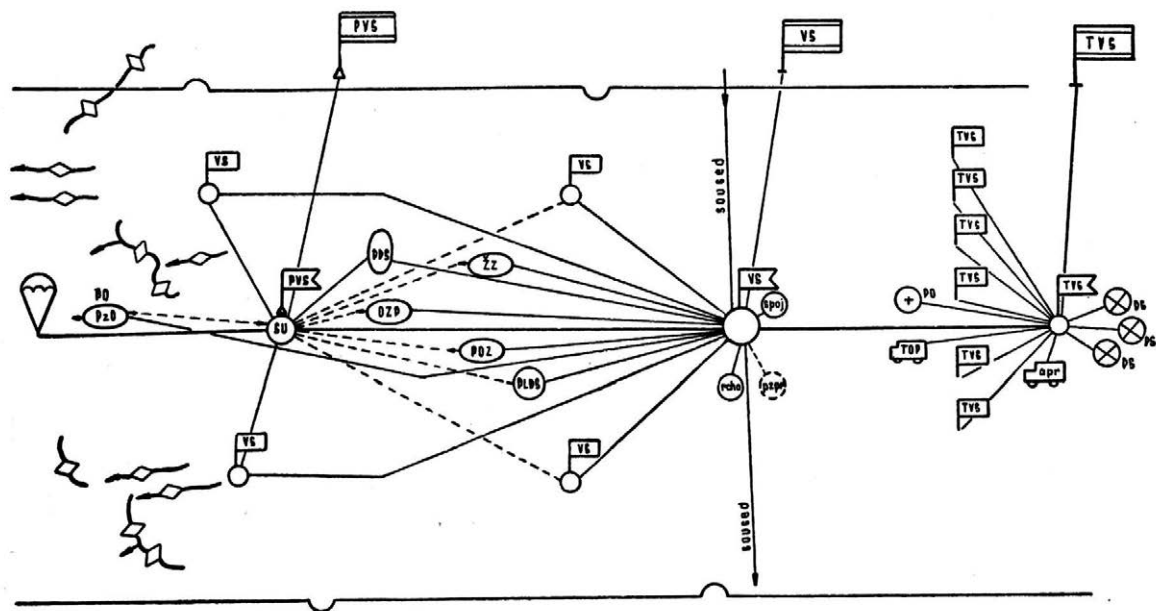
Již z těchto orientačních čísel naprosto jasně vyplývá, že systém spojení v soudobé operaci není možno řešit jen zvýšením počtu a výkonnosti spojovacích prostředků z 2. světové války, ale že bylo třeba přikročit ke kvalitativně nové spojovací soustavě, než tomu bylo dříve — **k prostorové spojovací soustavě**, opírající se o systém PSU, doplňovaný systémem rádiového spojení na VKV (pomocí tzv. pohyblivých retranslačních míst — PRM, nebo leteckých retranslačních míst — LRM).

Spojovací prostorový systém je však třeba vhodně a operativně přizpůsobovat operační činnosti svazů a svazků, útočících na několika samostatných směrech s nevýhnutelnou nesouvislostí fronty a se značně rozsáhlými prostory v týlu útočících vojsk, které nebyly očištěny od nepřítele.

Rovněž je třeba prostorový systém soudobé spojovací soustavy operativně a rychle přizpůsobovat vývoji v průběhu operace např. možnost poměrně rychlých změn rozhodujícího směru činnosti armády a směru hlavního úderu divizí klade specifické požadavky na spojovací prostorovou soustavu, zvláště pak, pokud jde o plánování a reálné budování spojovací osy armády a svazků.

Dalším závažným činitelem, který zásadně ovlivňuje spojovací systém v útočné operaci a boji, je problematika volby systému míst velení a jejich přemístování.

SCHÉMA VELENÍ A SPOJENÍ V DIVIZI

Obr. 2

Soudobé útočné operace vyžadují, aby systém míst velení byl na stupni armády a divize s to plnit tyto funkce:

— vytvořit veliteli a štábu na hlavním místě velení optimální podmínky k všestranné přípravě a úspěšnému vedení operace (boje),

— umožnit veliteli v určitých fázích útočné operace bezprostřední řízení vojsk na rozhodujícím směru činnosti (na směru hlavního úderu) a vytvořit i v době, kdy velitel velí z hlavního místa velení (VS) na směru rozhodující činnosti pomocné místo velení pro plnění některých úkolů,

— zabezpečit zástupci velitele pro týl a orgánům týlu armády a divize výhodné podmínky pro zřízení vlastního týlu a týlu podřízených svazků a útvarů,

— umožnit vytvoření minimální zálohy kádrového obsazení a materiálního vybavení k okamžitému převzetí velení, v případě vyřazení hlavního místa velení.

Pro plnění těchto funkcí byly v minulosti vytvářeny různé systémy míst velení s různými názvy i s různou funkcí náplní.

O novém systému míst velení pojednávají již naše nové řady, Vševojsk-1-2 a Vševojsk-1-1. Těmto otázkám bylo již také věnováno na stránkách našich vojenských časopisů dostatek místa. Řada článků vyčerpávajícím způsobem a správně v duchu našich nových řádů a v souladu se soudobou prostorovou spojující soustavou objasňuje systém velení na stupni divize, armáda a front, spočívající ve vytváření tří základních míst velení VS, PVS a TVS.

My, spojaři, musíme co nejrozhodněji bojovat jak v praxi u vojsk, tak i ve školách, hlavně u nás na Vojenské akademii AZ, za správnou zásadu našich řádů, že hlavním místem velení je VS a co nejrozhodněji bojovat proti všem pokusům těch velitelů svazků (hlavně tankových), kteří ještě dnes, po všech vysvětlováních a dokazováních, strhují na PVS veškeré velení nad celým svazkem. Těmto „nevěřícím“ přináším jako další důkaz toho, že hlavním místem velení musí být VS:

a) schematický náčrt spojujícího systému (velení) z VS, PVS, TVS viz obraz 2.

b) prostorové rozložení spojujících prostředků svazku (viz obraz č. 3a a 3b), aby si uvědomili i vizuálně, jak nejen narušují práci svých spolupracovníků, jak stavějí na hlavu ustanovení našich nových řádů, ale jak svým nesprávným počínáním si narušují svůj spojující systém, budovaný na zásadě, že na hlavním místě velení VS je soustředěno maximum spojujících sil a prostředků a na PVS minimum sil a prostředků.

Těmto velitelům svazků je třeba také připomenout, že připravované prvky automatizace velení (počítač a jiné kybernetické stroje) ještě více připoutají velitele na VS, poněvadž jedině tam může dostat rychle a zdůvodněné podklady pro svá rozhodnutí.

Je proto třeba, aby se všichni velitelé svazků na automatizaci velení připravovali a již dnes hledali formy, jak sladit a vzájemně doplňovat činnost štábu na VS, PVS a TVS, když příjem a hodnocení zpráv a informací všeho druhu budou soustředěny na VS.

Těm velitelům svazků, kteří ještě dnes před zahájením boje se odstěhují na PVS a neopustí je až na konci cvičení, kteří během vedení boje se obklopují postupně všemi veliteli druhů vojsk a náčelníky oddělení a dokonce, v některých případech drží u sebe na PVS i náčelníka štábu na VS, PVS a TVS, když příjem a hodnocení zpráv a informací všeho druhu budou soustředěny na VS.

Těm velitelům svazků, kteří ještě dnes před zahájením boje se odstěhují na PVS a neopustí je až na konci cvičení, kteří během vedení boje se obklopují postupně všemi veliteli druhů vojsk a náčelníky oddělení a dokonce, v některých případech drží u sebe na PVS i náčelníka štábu na VS, PVS a TVS, když příjem a hodnocení zpráv a informací všeho druhu budou soustředěny na VS.

Je proto třeba, aby se všichni velitelé svazků na automatizaci velení připravovali a již dnes hledali formy, jak sladit a vzájemně doplňovat činnost štábu na VS, PVS a TVS, když příjem a hodnocení zpráv a informací všeho druhu budou soustředěny na VS.

Těm velitelům svazků, kteří ještě dnes před zahájením boje se odstěhují na PVS a neopustí je až na konci cvičení, kteří během vedení boje se obklopují postupně všemi veliteli druhů vojsk a náčelníky oddělení a dokonce, v některých případech drží u sebe na PVS i náčelníka štábu na VS, PVS a TVS, když příjem a hodnocení zpráv a informací všeho druhu budou soustředěny na VS.

Těm velitelům svazků, kteří ještě dnes před zahájením boje se odstěhují na PVS a neopustí je až na konci cvičení, kteří během vedení boje se obklopují postupně všemi veliteli druhů vojsk a náčelníky oddělení a dokonce, v některých případech drží u sebe na PVS i náčelníka štábu na VS, PVS a TVS, když příjem a hodnocení zpráv a informací všeho druhu budou soustředěny na VS.

Hand-drawn tactical diagram of the 1. pluk (1st Regiment) showing its organizational structure and communication links. The diagram is divided into two main sections by a curved line: the top section for '1. pluk' and the bottom section for '2. pluk'.

1. pluk (Top Section):

- Top Left:** '1. pluk' label with an arrow pointing to the top left.
- Top Center:** 'r/s průzkumu div. UV' (reconnaissance division command) and 'r/s vel. divize UV' (division command).
- Top Right:** 'r/s vel. armády UV' (army command) and 'r/s štábu arm. - UV' (army staff).
- Center:** 'st. d. letec. I' (I. flight school), 'r/s vstupu dle potř.' (input according to need), 'r/s vstupu dle potř.' (output according to need), 'r/s vstupu dle potř.' (input according to need), 'r/s vstupu dle potř.' (output according to need), 'r/s vstupu dle potř.' (input according to need), 'r/s vstupu dle potř.' (output according to need).
- Bottom Left:** 'r/s vel. div. UV' (division command), 'r/s vel. armády UV' (army command), 'r/s vel. štábu arm. - UV' (army staff).
- Bottom Center:** 'r/s vstupu dle potř.' (input according to need), 'r/s vstupu dle potř.' (output according to need), 'r/s vstupu dle potř.' (input according to need), 'r/s vstupu dle potř.' (output according to need).
- Bottom Right:** 'r/s vstupu dle potř.' (input according to need), 'r/s vstupu dle potř.' (output according to need), 'r/s vstupu dle potř.' (input according to need), 'r/s vstupu dle potř.' (output according to need).

2. pluk (Bottom Section):

- Bottom Left:** '2. pluk' label with an arrow pointing to the bottom left.
- Bottom Center:** 'r/s vstupu dle potř.' (input according to need), 'r/s vstupu dle potř.' (output according to need), 'r/s vstupu dle potř.' (input according to need), 'r/s vstupu dle potř.' (output according to need).
- Bottom Right:** 'r/s vstupu dle potř.' (input according to need), 'r/s vstupu dle potř.' (output according to need), 'r/s vstupu dle potř.' (input according to need), 'r/s vstupu dle potř.' (output according to need).

The diagram uses various symbols for units, communication links, and terrain features. Symbols include clouds, circles, squares, and triangles. Communication links are shown as lines with arrows. Terrain features are labeled 'ochr.' (protection) and 'HAUD' (HAUD).

Obr. 3 b

třeba, aby dosáhli naši velitelé armád rovněž u svých podřízených velitelů svazků.

*

Orientační, prostorové a časové normy pro rozmístění a přemísťování jednotlivých míst velení budou dalším usměrňujícím činitelem při řešení nejvýhodnějšího systému spojení.

V soudobé útočné operaci je třeba počítat s těmito orientačními údaji:

Rozmístění míst velení frontu:

VS — 80 až 100 km od čáry dotyku

PVS — 30 až 40 km od čáry dotyku

TVS — 150 i více km od čáry dotyku.

Při středním tempu okolo 100 km za den je nutno počítat s přemístěním VS a TVS frontu jednou za 2–3 dny, PVS frontu jednou až dvakrát za den (myslí se vždy za 24 hodin).

Místa velení armády:

VS — 20 až 35 km od čáry dotyku,

PVS — do 10 km od čáry dotyku,

VS — okolo 10 km od čáry dotyku,

VS a TVS armády se bude přemísťovat zpravidla jednou, PVS armády třikrát až čtyřikrát za 24 hodiny.

Divize:

VS — okolo 10 km od čáry dotyku,

PVS — 3 km od čáry dotyku,

TVS — okolo 25 km od čáry dotyku.

VS a TVS divize bude nutno přemísťovat zpravidla třikrát, PVS divize pak bude plně pohyblivým místem velení, které využívá pro velení krátkých zastávek.

Při dodržování těchto norem bude docházet k narůstání vzdálenosti jednotlivých míst velení, jak od čáry dotyku, tak i jednoho od druhého, viz obr. 4. Ve všech případech je třeba dnes vidět tzv. „přední okraj fronty“, abychom správně pochopili uvedené orientační normy, viz obr. 5.

Např. VS frontu bude na druhý či třetí den operace 200 i více kilometrů vzdáleno od předního okraje a okolo 150 až 200 km od VS armád na rozhodujícím směru činnosti, která se mezi tím dvakrát přemístila.

Stejně tak bude VS frontu vzdáleno i od PVS frontu, které se přemísťuje zhruba podle norem platných pro přemísťování VS armády.

VS armády bude večer prvního dne operace před novým přemístěním vzdáleno od čáry dotyku až 100 km (původních 20 až 35 km a 60 až 80 km postupu).

Od svého PVS (které bude v této době asi 10 až 20 km od předního okraje), bude VS armády vzdáleno 80–90 km a stejně tak i od VS divizi.

Tyto normy je nutno plně respektovat při volbě spojovacího systému v soudobých operacích vzhledem na donosnost pojítek, zvláště rádiových a směrových stanic.

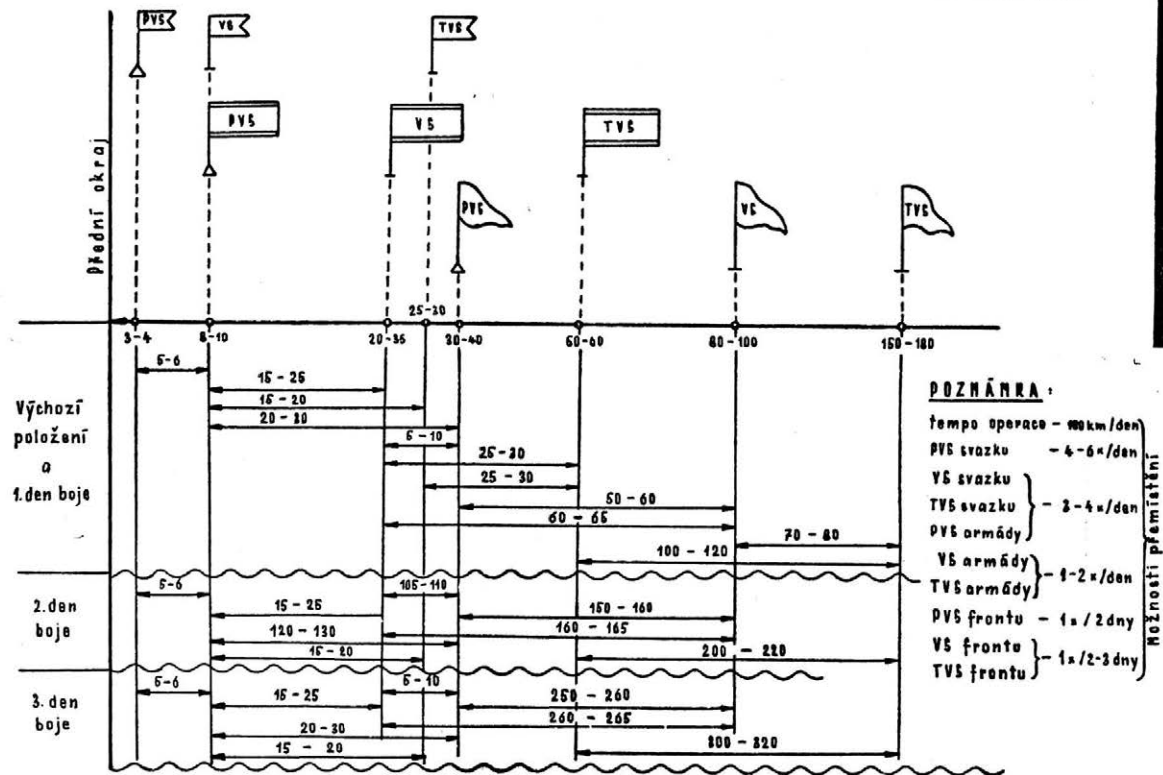
Přitom je nutno zvážit, kdy a kam plánovat přemístění PVS a VS armády v případě, že část armády (např. td) pronikne do větší hloubky a naproti tomu některé svazky budou např. zavázány do obranných bojů při nepřátelských protiztečích nebo protitúderech, čímž se značně zvýší hloubka sestavy míst velení (viz obraz 4 a 5). Tato skutečnost rovněž značně ovlivní celkový systém spojení armády, hlavně pokud půjde o směr přemísťování velitelského stanoviště. S tím pro spojení vystává vážný problém, na kterých směrech budou frontové spojovací směry za armádami a spojovací osu armády a frontu. Problém je mimo to podstatně ovlivňován, jak jsem se již zmínil vpředu, možnostmi a nutností překládat poměrně rychle a často rozhodující směry činnosti frontu nebo armády — u svazků směry hlavního úderu. Proto aspoň krátce k těmto problémům.

Bylo zásadou, že směr přemístění VS svazku a tím i spojovací osa svazku (obdobně tak i u armády a frontu), byla vedena zpravidla na směr hlavního úderu (u armády a frontu na rozhodujícím směru činnosti, přičemž hlavní úder byl zpravidla volen na styku ve frontu — dvou armád, v armádě na styku dvou sborů. V těchto případech se zpravidla spojovací osa armády a frontu budovala samostatně a za sbory a armádami se budovaly samostatné směry, jak ukazuje obr. 6.

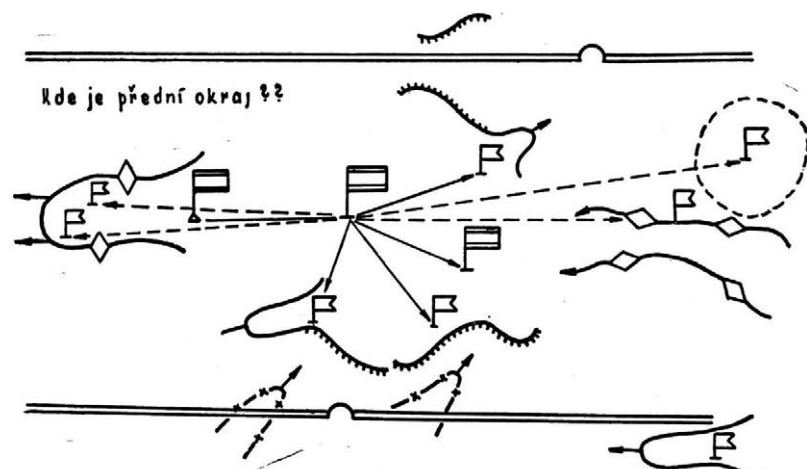
Domnívám se, že tato zásada vzhledem k okolnostem uvedeným v předcházejících odstavcích v soudobých podmínkách plně neobstojí a je třeba najít řešení, které hlavně po stránce spojení bude reálné a časově proveditelné.

U svazku a armády je tato otázka vcelku řešitelná, a to jak po stránce směru přemístění VS, tak i budování (vytváření) spojovací osy. Víme, že na těchto dvou velitelských stupních je spojovací osa vytvářena v systému prostorové spojovací sítě, tj. v systému PSU. Překládat směry spojovacích os je věci jen přeorganizování směrového spojení na daném novém směru co do počtu kanálů, zvláště na armádním stupni. I když půjde poměrně o značné technické úpravy, mohou být časově zvládnuty tak, aby spojovací osa armády nebo svazku siedoala přeložení směru přemístění VS armády třeba i dvakrát během armádní operace. Otázkou zůstává jen volba místa

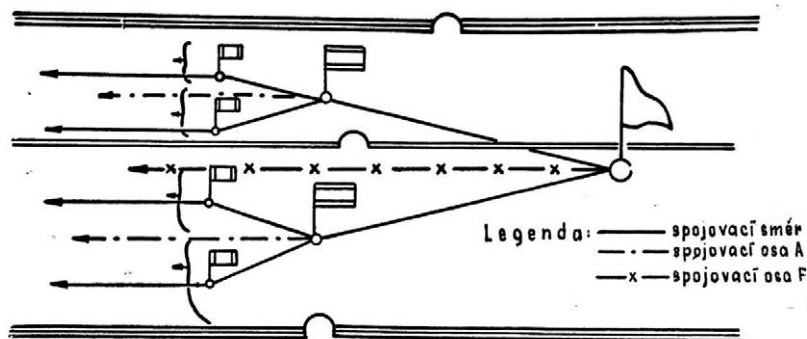
**GRAF MAXIMÁLNÍCH ORIENTAČNÍCH VZDÁLENOSTÍ MÍST. VELENÍ
OD PŘEDNÍHO OKRAJE FRONTY A VZÁJEMNÝCH VZDÁLENOSTÍ MÍST. VELENÍ MEZI SEBOU**

Obr. 4

Obr. 5

Obr. 6

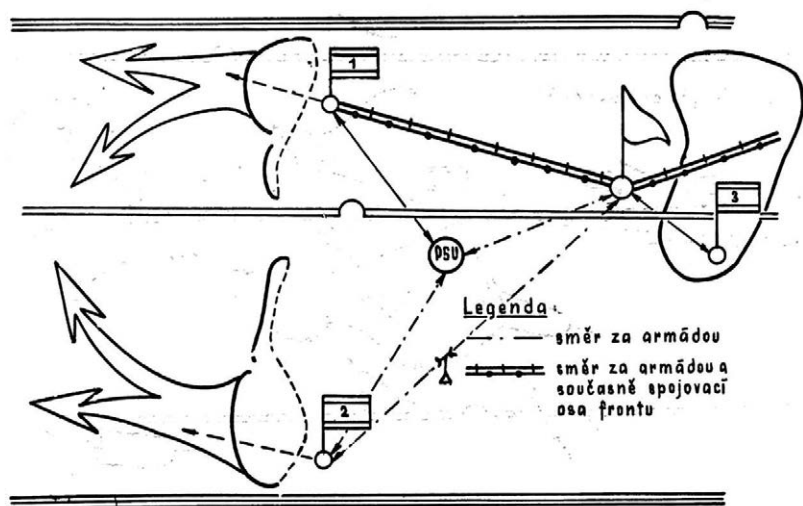
VS a TVS armády vzhledem na možnosti budování frontového spojovacího směru za armádou a někdy i samé spojovací osy frontu.

Podstatně horší situace je již na stupni frontu. I v soudobých operacích neobejde se front bez linkového spojení a zůstává zásadou (alespoň zatím pro naši armádu) nutnost budování linkové permanentní spojovací osy frontu (GŠ) nebo někdy i spojovacího směru, alespoň za armádou na

rozhodujícím směru činnosti frontu. Že jde skutečně o problém, vyplývá z přehledu sil a prostředků a časových norem pro budování spojovací osy frontu.

K vybudování celé linkové spojovací osy frontu v délce 800 km podle hrubé kalkulace je zapotřebí asi 34 vagónů spojovacího materiálu bez telefonních sloupů (těžba z místních zdrojů) při zasazení:

— 2 stavebních praporů (při materiálním zabezpečení jednoho praporu na 90 km

Obr. 7

permanentního vedení, tj. celkem 180 km). Rychlost stavby jednoho praporu s mechanizačními prostředky je 45 km/den, tj. s denním zaostáváním za tempem operace nejméně do 20—30 km (nutno vzít tudíž v úvahu, že tempo operace 100 km/den znamená pro spojaře nejméně 120 km tratě terénem, tj. asi 20 % nutno počítat na nerovnost tratě).

- 1 až 2 roty pro opravu dálkových kabelů,
- 1 kabelové roty NK (nosného kabelu),
- 1 exploatační roty.

Zaostávání výstavby permanentní osy frontu za denním tempem operace a úhradu nedostávajícího se dalšího materiálu je nutno vyrovnávat využíváním zbytků permanentních vedení, ať již vzdušných nebo úložných kabelů, jak na vlastním území, tak i na území nepřítel.

Po tomto krátkém objasnění je jisté zřejmé, že každá změna v naplánovaném směru spojevací osy frontu musí mít za následek podstatné narušení výstavby celé osy a tím i přechodné ztráty linkového spojení frontu. Linkové spojení je však zatím při úrovni naší ostatní soudobé spojevací techniky těžko postradatelné.

A nyní si položíme otázky:

1. Má směr přemístění VS frontu a tím i spojevací osa frontu sledovat i v soudobých operacích rozhodující směr činnosti frontu?

2. Může trasa spojevací osy frontu sledovat změny v překládání rozhodujícího směru činnosti frontové operace?

3. Kde plánovat a také skutečně budovat spojevací osu frontu?

K první otázce — domnívám se, že i v soudobých operacích bude směr přemístění VS frontu a tím i spojevací osa frontu sledovat rozhodující směr činnosti, i když dojde k několika změnám (přeložením) tohoto směru. Domnívám se však, že v soudobých podmínkách bude skutečně velmi řídkým případem, snad ani k němu prakticky nedojde, aby si front budoval samostatnou spojevací osu a za armádami samostatné spojevací směry (jak tomu bylo dříve). Pravidlem bude, že spojevací osa frontu bude budována společně se spojevacím směrem za jednou z armád prvního sledu, a to za armádou vedoucí operaci na rozhodujícím směru činnosti frontu, jak ukazuje obr. 7.

Jinak řečeno, spojevací osa frontu bude zpravidla **totožná** se spojevacím směrem za armádou na rozhodujícím směru činnosti frontové operace.

K druhé otázce. Vzhledem k možnostem směrových pojtek může budování spojovací osy frontu i v soudobých operacích sledovat změny v překládání rozhodujícího směru činnosti frontové operace.

Změna trasy spojovací osy frontu si však v každém případě vyžádá nejen přeměňování materiálu na nový směr, ale i přesun druhého položení spojovacího uzlu a ostatních frontových spojovacích útvarů. Oba úkoly budou však klást značné časové požadavky na přesuny, poněvadž půjde zpravidla o objížďky poměrně rozsáhlých neobsazených prostorů („nikoho“) nebo prostoru s obkličným nepřítelem. V takovém případě je možno oba prostory přechodně překlenují směrovými pojtkami a na novém směru pokračovat v další výstavbě spojovací osy frontu, viz obr. 8.

Po obsazení změněného prostoru zamění se směrová vložka normální permanentní trasou.

Pokud jde o štáb frontu, může být na nový směr převezzen vrtulníky.

Ke třetí otázce: Závěry z prvních dvou otázek dávají odpověď na třetí otázku. Spojovací osa frontu v soudobých operacích se buduje zpravidla společně se spojovacím směrem za armádou na rozhodujícím směru činnosti frontové operace. Při přeložení rozhodujícího směru činnosti frontu na jiný směr, je možné i spojovací osu frontu, pomocí přechodně zřízené směrové vložky, přeložit na nový směr a na něm pokračovat v dalším jejím budování. Tento manévř spojovací osou frontu si vyžádá značných přesunů nejen spojovacích útvarů, ale hlavně stavebního spojovacího materiálu. Plánování frontové spojovací osy středem pásma činnosti frontu je méně pravděpodobné.

*

Rovněž bude nutno zrevidovat náš dosavadní způsob umísťování míst velení výhradně v lesích a řešit pružně jejich umísťování buď na okraji lesů, v lesních parcelkách (nikdy však hluboko v lesních masivech) nebo v různých stržích a roklicích, popřípadě v menších osadách, hlavně však při komunikacích a v blízkosti terénních dominant, nikdy však na terénních dominantách).

Na jednotlivých místech velení různých velitelských stupňů bude nutno vytvořit určitý systém rozmísťování složek štábů, aby bylo možno jednak normalizovat jeho rozmísťování a materiální vybavení (hlavně spojovací), jednak zpracovat a nacvičit se všemi pomocnými jednotkami štábu trvalý, více méně neměnný systém rozmís-

ťování štábu a zabezpečit tak co největší rychlost při vyhledávání a zaujímání nových míst velení.

Dosavadní práci štábu armád vyhovovalo např. členění VS armády na tři základní skupiny:

- velitelsko-operační,
- druhú vojsk,
- ostatních složek.

I když zde není možná nějaká absolutní šablona, je nutné v jednotlivých štábech zavést určitý, dodržovaný systém a v dalším vývoji pak po zevšeobecnění zkušeností jednotlivých štábů zvolit nejvýhodnější, typický systém a vyřešit pro něj materiální vybavení příslušného místa velení v celarmádním měřítku.

Dále je třeba upravit také náš dosavadní nedůsledný vztah k utajení VS, např. při jeho umísťování v lese. Uzávěru přístupu na VS bude třeba umísťovat ne až v bezprostřední blízkosti VS, spolu s podací stanicí (PS) a dozorcími orgány štábu již při odbočce příjezdové cesty z hlavní komunikace. Do prostoru rozmístění složek štábu uvnitř lesa (osady) bude možno propustit příchodí jen tehdy, bude-li to bezpodmínečně nutné a to výhradně v doprovodu dozorcího orgánu nebo spojky. Veškerý osobní styk s cizími příslušníky by měl zásadně procházet uvedenými dozorcími orgány štábu.

*

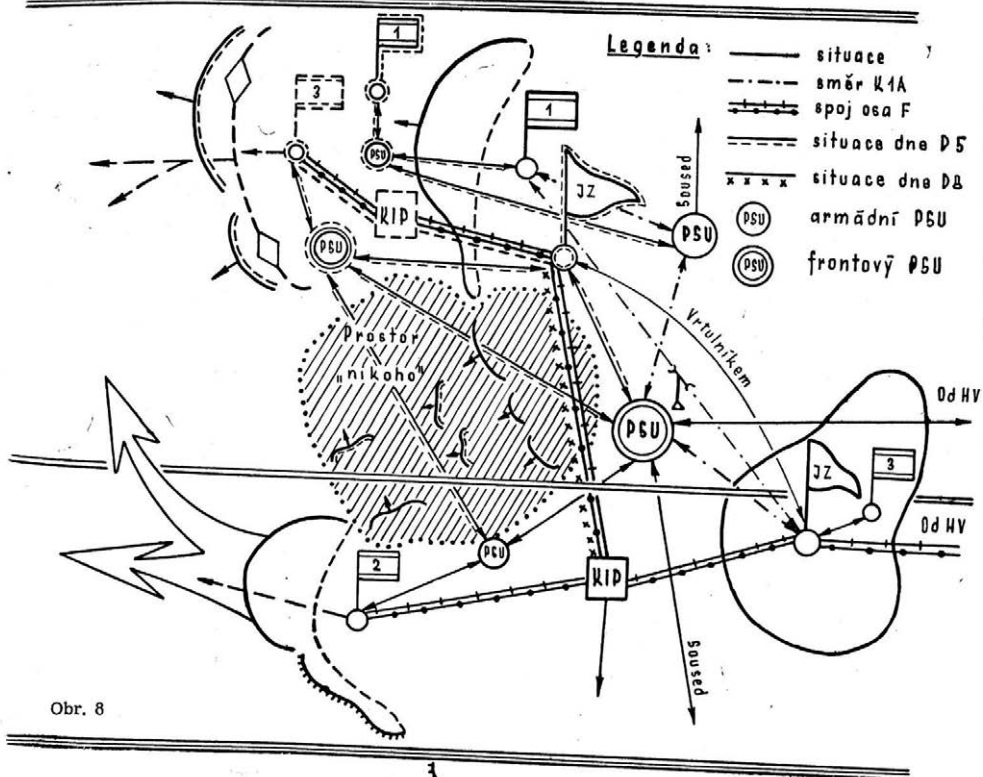
Při plánování přemísťování míst velení je nutno podle dosud probraných zásad počítat na stupni armády s těmito časovými údaji:

VS armády se bude při denním průměrném tempu operace 100 km přemísťovat zpravidla po 100 km skóčích, což při rychlosti přesunu 25 až 30 km za hodinu představuje 3 až 4 hodiny přesunu. Počítáme-li 30—60 minut na přípravu a zahájení přesunu a 30—60 minut na rozmístění v novém místě, pak VS armády bude mít po dobu 4—6 hodin během 24 hodin maximálně ztížené podmínky pro velení.

Uvažujeme-li VS divize (a obdobně i PVS armády), jehož denní 100km přesun bude rozdělen do tří „skoků“, pak k době přesunu (3—4 hodiny) musíme připočítat trojnásobnou dobu, potřebnou pro jeho zrušení a rozvinutí, tj. dalších 3—6 hodin. Celkem tedy bude mít VS divize (a obdobně i PVS armády) po 6—10 hodin během 24 hodin maximálně ztížené podmínky velení již v důsledku svého přemísťování.

Vidíme, že při nutnosti provést na každých 24 hodin boje průměrně 100 km pře-

GRAFICKÉ ZNÁZORNĚNÍ MANÉVRU FRONTOVOU SPOJOVACÍ OSOU PŘI PŘELOŽENÍ ROZHODUJÍCÍHO SMĚRU ČINNOSTI BĚHEM FRONTOVÉ OPERACE

sun, bude výhodnost podmínek velení kle-
sat podle počtu „skoků“ příslušného místa
velení dne.

U PVS divize, i když jeho zrušení na
starém místě a nové rozmístění na dalším
místě bude časově méně náročné, než je
tomu u PVS armády, není již časově reálné,

při požadavku udržet jeho vzdálenost z
vojáky v dotyku v rozmezí 3–10 km, uva-
žovat o nějakém rozmístování v terénu (ob-
dobně, jako je tomu při rozmístování VJ).
Docházíme tedy k logickému závěru, že
PVS divize musí být vybudována a vybavena
jako plně mobilní místo velení, z kterého

se prakticky velí jen za pohybu, tj. zkrát- musí vyloučit současný pohyb VS a PVS té- kých zastávek.

Správně splánovaný manévř míst velení hož stupně velení a stejně tak i současný pohyb příslušného VS s pohybem jemu bez- prostředně podřízeného nebo nadřízeného VS. Proto je nutno provádět přesun VS zá- sadně jen se souhlasem nadřízeného veli- tele. Možný sled přemístování VS, PVS a TVS divize je znázorněn na grafu, viz obr. 9.

Pokud jde o velitele a hlavní funkcioná- ře příslušného štábu (například na stup- ni armády) je možno počítat přechod- ně s jejich přítomností po dobu přesunu VS armády na jejím PVS, přičemž je výhodné využívat k jejich přesunu především vrtul- níku.

Na jednotlivých místech velení všech stupňů však musí být připraveny i varian- ty opuštění prostorů rozmístění přísluš- ných míst velení pro případ nucené, neplá- nované změny nebo při bezprostřední úhro- ze. Není třeba zvlášť zdůrazňovat, že tyto varianty musí obsahovat i řešení otázek spojení a že tedy budou ovlivňovat i spojo- vací systém. Bude tedy správné, bude-li pro takové případy ve štábech rozpracován a nacvičen určitý systém činnosti. Pro kaž- dý prostor pak bude třeba upřesňovat sig- nál pro okamžité opuštění prostoru roz- místění, směr opuštění prostoru a místo shromáždění, popřípadě i místo chemické ochrany osob a techniky, jakož i místo, na kterém bude štáb opět umístěn.

Při průzkumu nového VS je třeba na stupni armády počítat u průzkumné sku- piny s časovým předstihem nejméně jedné hodiny před příjezdem pomocných jednotek, určených k materiálnímu vybudování VS a

pro jednotky ponechat další hodinu času na rozvinutí nového VS armády.

Přesun VS armády bude trvat při pře- místování jednou za 24 hodiny, jak bylo řečeno vpředu 3—4 hodiny. Splnění poža- davku, aby v době zahájení přesunu VS bylo nové VS zhruba již schopno zabezpečit aspoň základní spojení, by vyžadovalo při- chod rekognoskační skupiny do prostoru nového VS s předstihem 2 hodin, tj. 5 až 6 hodin před zahájením přesunu štá- bu ze starého VS. O hodinu později, tedy 4—5 hodin před zahájením přesunu štábu by mělo na nové místo velení přibýt „dru- hý položení“ spojovacích a pomocných jed- notek.

Bude proto třeba, aby velení v době pře- sunu VS převzalo PVS armády, neboť nelze při dnešních tempech operace požadovat, aby na novém VS bylo základní spojení or- ganizováno již v okamžiku zahájení přesu- nu ze starého VS. Bude výhodné mít reko- gnoskační skupinu spolu s materiálními prostředky „druhého položení“ uzlu VS stále vpředu, na úrovni zhruba VS divize, respektive PVS armády, odkud musí velitel rekognoskační skupiny (důstojník opera- ního oddělení) získávat zprávy o situaci na bojišti, hlavně však o průběhu předního okraje fronty.

Při takovémto řešení postačí určit místo nového VS rekognoskační skupině těs- ně před zahájením přesunu VS, kdy již bude jasná situace v prostoru nového roz- místění VS. „Druhý položení“ spojovacích a pomocných jednotek do prostoru nového VS přitom možno usměrnit na pozdější dobu, tj. asi na 2 hodiny před příjezdem celého štábu. Budovat spojovací uzel na novém VS předčasně je v soudobých ope- racích nevýhodné.

Velení a spojení za pohybu

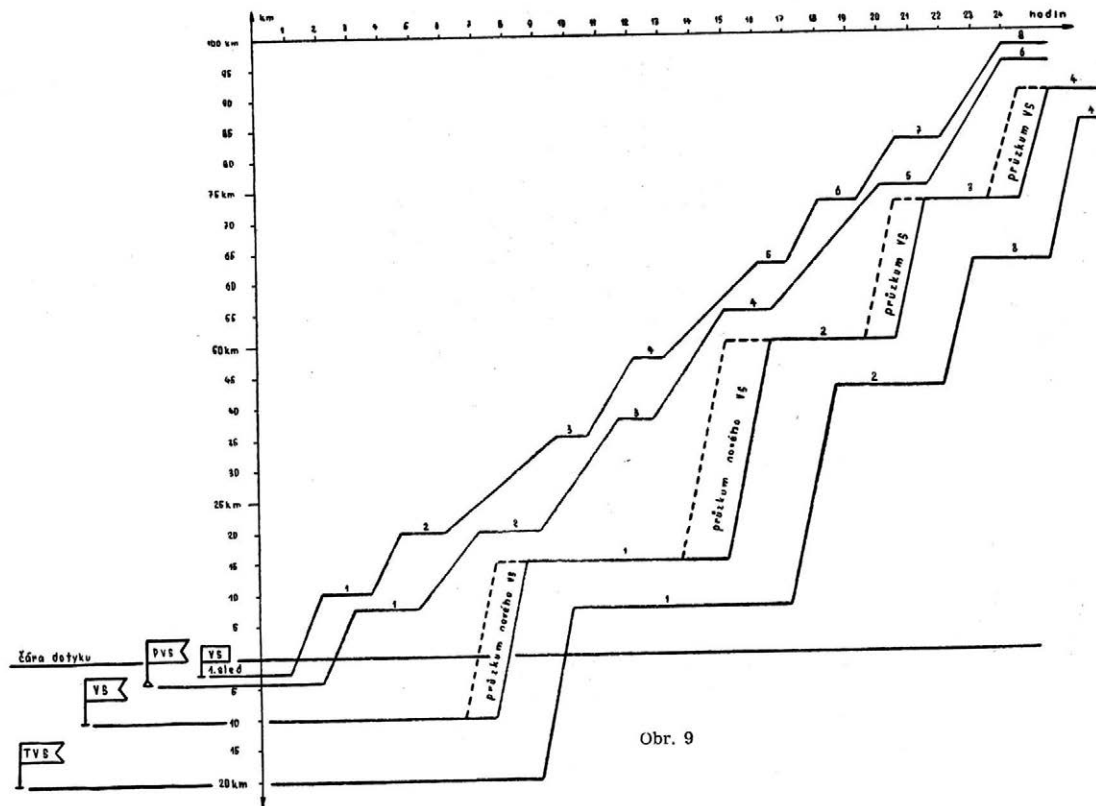
Vedení soudobých operací a boje je cha- rakterizováno především vysokými tempy. V normálních soudobých operacích, při nichž je nutno překonávat a prolomovat organizovanou obranu nepřítel, se počítá s tempem operace 80—100 i více km za 24 hodiny. Dosáhne-li se však v důsledku úspěšného použití raketových zbraní roz- hodného úspěchu např. v počátečním obdo- bí války, tj. v prvním až druhém dnu tzv. první operace nebo v hloubce nepřátelské obrany při přechodu do všeobecného pro- následování, musíme očekávat a počítat s tempem operace 200 km i více za 24 ho- diny. S připočtením asi 20—25 % na nerov-

nost komunikací — přichází v úvahu pře- klenout kolonám míst velení (hlavně VS) vzdálenost v prvním případě asi 120—150 km a ve druhém případě vzdálenost asi 250 až 300 km. Přepočítáno na možné rychlosti přesunů (štábní autobusy a vozidla s bojo- vou spojovací technikou) přicházejí k zá- věru, že kolony míst velení od svazků níže budou převážně v trvalém pohybu.

Podíváme-li se na tuto skutečnost blíže, vyvstávají nám otázky:

- co je třeba chápat pod pojmem „ve- lení za pohybu“,
- jak velet za pohybu,
- co se žádá od velení za pohybu,

GRAF PŘEMÍSTOVÁNÍ MÍST VELENÍ SVAZKŮ

Obr. 9

— je nutné velet za pohybu a jak dlouho,

— jaké prostředky máme pro velení za pohybu; jinak řečeno, jak jsou naše štáby vybaveny pro velení za pohybu (myslí se také za jízdy) a konečně a to je snad podstatné,

— jaké máme spojovací prostředky, umožňující spojení a tím i velení za pohybu a co nám tyto prostředky umožňují.

Z uvedeného je vidět, že rozbor problémů „velení a spojení za pohybu“ si vyžaduje zvláštního samostatného pojednání, a to ne jednoho, ale několika odborníků ve velení a spojení a jistě neprecením, řeknu-li, i samostatné velmi náročné vědecké práce. Není mi proto možné v tomto článku uvedenou otázku řešit. Rozeberu ji jen letmo, spíše, abych aspoň upozornil na problémy kolem velení za pohybu a dal podnět k dalším úvahám a tématům pro vojenské časopisy všeho druhu, včetně časopisů technických.

Jak jsem již řekl, je třeba otevřeně říci, že velení za pohybu je úkol velmi obtížný. Je velkou dobrou věcí možno zabezpečit spojení za pohybu, to však zdaleka ještě neznamená, že je zabezpečeno velení.

Velení předpokládá nejen možnost předávání zpráv a rozkazů, nýbrž především shromažďování a vyhodnocování zpráv o nepříteli a vlastní situaci, zpracování potřebných rozhodnutí, jejich doručení vojskům a všestranné zabezpečení jejich plnění. Pojem „velení za pohybu“ se tedy zdaleka nekryje s pojmem „spojení az pohybu“ a proto nelze tyto pojmy ztotožňovat a zaměňovat.

Účinné velení za pohybu bude proto uskutečňováno většinou cestou využití kratších, či delších zastávek, kdy štáby zůstávají zpravidla v pochodové sestavě a v minimálních časových intervalech provádějí potřebnou součinnost uvnitř štábu, rozpracovávají a předkládají potřebné počty a návrhy, výslednou rozhodnutí velitele a zařadí proniknutí úkolů k vojskům, popřípadě provedou potřebná opatření pro všestranné zabezpečení.

Pokud jde o spojení za pohybu, je nutno spojovací systém vybudovat tak, aby přesunující se štáb měl spojení nejméně s nadřízenými a podřízenými VS a se svými PVS a TVS. Uvedené spojení musí být uskutečnitelné alespoň během občasných krátkých zastávek. Kromě toho je i za přesunu bezpodmínečně nutný poslech ve speciálních sítích výstrahy, průzkum apod. Těmto požadavkům nejlépe odpovídá rá-

diové spojení. Pro rozvinutí některých rádiových stanic, např. rádiové stanice R 118 je třeba nejméně 30–40 minut. Proto je celkově možno počítat, že reálné provedení zastávky za přesunu si vyžádá doby 1–2 hodin.

Určitou zvláštností ve velení a spojení představují operace vedené ve zvlášť vysokém tempu (např. při pronásledování, kdy denní průměrné tempo může dosáhnout 200 i více km). V tomto případě je velmi výhodné velet na stupni divize a armády z mobilního PVS, které se nerozmisťuje a k velení využívá krátkých zastávek. I v těchto případech zůstane hlavním místem velení VS armády, které však bude rutno přemísťovat 2 až 3krát za 24 hodiny. Celkový systém spojení bude v tomto případě spočívat na výkonném a spolehlivém spojení VS a PVS, popřípadě se zvlášť vytvořenou operační skupinou na dalším směru.

Shrňme-li v závěru požadavky, klade-né v soudobé útočné operaci na systém spojení, vidíme, že požadavky zabezpečení spojení z VS, PVS a TVS s odpovídajícími místy velení podřízených svazků a útvarů a požadavky na zabezpečení součinnosti spojení výstrahy vojsk a spojení druhů vojsk a týlu jsou trvalé a zůstávají v platnosti ve všech bojových situacích. Vzhledem k vysokým tempům soudobých operací je třeba do budoucna počítat s vybavením našich štábů, jak po stránce vlastního velení, tak po stránce pojítek, pro práci při trvalém pohybu.

Cílem článku bylo seznámit především vševojskového velitele a příslušníky štábů s některými problémy z oboru velení a spojení, rozebrané v kursu velení a spojení, a se kterými se prakticky střetávají ve své denní službě. Zkušenosti z našich posledních cvičení jasně ukazují na stále vzrůstající význam úlohy spojení ve velení. Jeho význam bude dále narůstat tak, jak budeme v naší armádě postupně zavádět mechanizaci velení s přechodem v konečné fázi na automatizaci řady jeho úkonů. Přitom možnost pracovat za pohybu (za jízdy) stane se hlavním způsobem velení našich velitelů a štábů v soudobých operacích, vedených ve vysokých tempotech. Proto bez znalostí zásad dnešní organizace spojení, zvláště pak bez znalostí základů současné sdělovací techniky nemohou naši velitelé a příslušníci štábů všech velitelských stupňů dosáhnout podstatného zlepšení ve velení vojskům.